
INSPECTION SUPERVISION AS A SPECIAL ADMINISTRATIVE PROCEDURE IN THE FEDERATION OF BIH

Admir Mujanović

Cantonal Administration for Inspection Issues, Bihać, Bosnia and Herzegovina,

admir.mujanovic@gmail.com

Dino Ćemić

Cantonal Administration for Inspection Issues, Bihać, Bosnia and Herzegovina,

dinoceemic7@gmail.com

Abstract: The paper analyzes the procedure of inspection supervision in the Federation of Bosnia and Herzegovina as a special administrative procedure. The majority of authors define inspection supervision as a special form of administrative function, and which function contains the specified special types of administrative tasks and which they call control administrative tasks. The above represents a specific type of supervision of the activities of certain administrative bodies, i.e. inspection bodies, which perform this type of administrative supervision as their basic function. Regarding the process of public administration reform in Bosnia and Herzegovina, and according to the Public Administration Reform Strategy, this administrative procedure should be viewed in a broader framework in connection with decision-making, planning of certain policies and simpler processes, and what all together would have the goal is overall improvement for possible investments and the creation of a better business environment in relation to practice and standards in the European Union. It is precisely these modern special administrative procedures that contribute to more efficient operation and enforcement of regulations, which ultimately leads to better quality in the adoption of actions and measures. Inspection bodies should respond to contemporary challenges and practices, and primarily work on risk assessment. It is this document called the risk assessment that is necessary in order to adequately prepare for the inspection, and which document is prepared based on existing information and data, such as: data on entities that are frequent perpetrators of certain violations, data on certain degrees of risk and the like. Inspectional supervision in the Federation of Bosnia and Herzegovina has various forms in connection with the unequal and different actions of the inspection authorities. From the perspective of ensuring the legality of work, it is extremely important to point out the basic purposes of inspection supervision, that is, preventive, corrective and repressive purposes. Proposals are given for improving the current state of regulation of inspection supervision in the Federation of Bosnia and Herzegovina.

Keywords: inspection supervision, inspection duties, legality of work, reform of inspection services, preventive, corrective and repressive measures

INSPEKCIJSKI NADZOR KAO POSEBNI UPRAVNI POSTUPAK U FEDERACIJI BiH

Admir Mujanović

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, Bihać, Bosna i Hercegovina

admir.mujanovic@gmail.com

Dino Ćemić

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, Bihać, Bosna i Hercegovina

dinoceemic7@gmail.com

Abstrakt: U radu se analizira postupak inspeksijskog nadzora u Federaciji Bosne i Hercegovine kao posebnog upravnog postupka. Većina autora definiše inspeksijski nadzor kao poseban oblik upravne funkcije, a koja funkcija u sebi sadrži upravo navedene posebne vrste upravnih poslova i koji nazivaju kontrolni upravni poslovi. Upravo navedeno predstavlja specifična vrstu nadzora djelatnosti određenih organa uprave, odnosno inspeksijskih organa, a koji ovakav vid upravnog nadzora obavljaju kao svoju osnovnu funkciju. U pogledu procesa reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini, a prema Straterigi reforme javne uprave, ipak ovaj upravni postupka bi trebalo posmatrati u jednom širem okviru u vez sa donošenjem odluka, planiranja određenih politika i što jednostavnijih procesa, a što bi sve zajedno imalo za cilj sveukupno poboljšanje za moguće investicije i stvaranje boljeg poslovnog ambijenta u vezi sa praksom i standardima u Europskoj uniji. Upravo ovakvi savremeni posebni upravni postupci doprinose učinkovitijim djelovanjem i sprovođenjem propisa što na koncu dovodi do boljeg kvaliteta pri donošenju radnji i mjera. Inspeksijski organi bi trebali odgovoriti savremenim izazovima i praksama, a prvenstveno raditi na procjeni

rizika. Upravo ovaj dokument koji se zove procjena rizika je neophodan da bi adekvatno izvršile pripreme za obavljanje inspeksijskog nadzora, a koji dokument se izrađuje prema postojećim informacijama i podacima, kao na primjer: podaci o subjektima koji su česti učinioci određenih prekršaja, podaci o određenim stepenima rizika i slično. Inspeksijski nadzor u Federaciji BiH ima različite pojavne oblike u vezi sa nejednakim i različitim postupanjem inspeksijskih organa. Izuzetno je važno sa aspekta osiguranja zakonitosti rada ukazati na osnovne svrhe inspeksijskog nadzora, odnosno preventivnu, korektivnu i represivnu svrhu. Daju se prijedlozi za unapređenje trenutnog stanja uređenja inspeksijskog nadzora u Federaciji BiH.

Ključne riječi: inspeksijski nadzor, inspeksijski poslovi, zakonitost rada, reforma inspeksijskih službi, preventivne, korektivne i represivne mjere

1. UVOD

Inspeksijski organi u Federaciji BiH svoju društvenu ulogu ostvaruju obavljajući poslove koji su im povjereni zakonima. Kao jedan od posebnih upravnih postupaka inspeksijski nadzor se najviše obrađuje i predstavlja najznačajniji i najobuhvatniji postupak, dok se ostali upravni postupci obrađuju samo fragmentarno (Dedic, S. 2001). Jedna od značajnijih karakteristika jeste upravo sistemsko posmatranje, zatim ocjena rada, a sve na osnovu unaprijed utvrđenih mjerila, uz koji postupak se daje pravo aktivnom subjektu da može uticati na rad drugog subjekta (Projekt Evropske komisije EU, broj: 2013/328-128, 2006). Zakonodavac, ipak nešto šire definiše pojam inspeksijskog nadzora, pa se izričito spominju termini: vrsta upravnog postupka, neposredni uvid, zakonitost rada, poslovanje, djelatnost, preduzimanje upravnih i drugih mjera (Zakon o inspekcijama Unsko-sanskog kantona, 2021). Kvalitet inspeksijskog nadzora ovisi adekvatnoj primjeni zakona, a koji nadzor mora biti sproveden u kontinuitetu, efikasno, i u što manjoj mjeri da se utiče na proces rada subjekta nadzora (Staničić, F. 2019). Nadzor jeste usmjeravanje rada na način da se djelovanje nadziranog subjekta ograniči unaprijed ili tijekom njegova rada, kao i naknadno provjeravanje jesu li djelovanje i rezultati u skladu s prethodno postavljenim kriterijima (Džinić, J., Lopžić I., 2021). Stručna literatura definiše da je inspekciji nadzor „posebna vrsta upravnog nadzora koji se ostvaruje neposrednim uvidom u odgovarajuće pravne i faktičke situacije“ (Lilić, S., Toskić, K., 2021).

2. OBILJEŽJA INSPEKCIJSKOG NADZORA

Organiziranje i funkcioniranje organa državne uprave u Bosni i Hercegovini uređeno je posebnim materijalnim zakonima kako na nivou Bosne i Hercegovine, tako i u njenim entitetima (Federaciji BiH i RS), a u Federaciji BiH i kantonalnim zakonima, te zakonom Brčko distrikta BiH. Inspeksijski poslovi su poslovi uprave i kao takvi su osnovnim odredbama uređeni u Zakonu o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH. Unatoč tome, postoje neke zajedničke odredbe, odnosno obilježja koja su izražena svim inspeksijskim službama: zadatak inspeksijskog organa se provodi nad primjenom zakona i drugih općih i pojedinačnih akata; inspeksijski nadzor sprovode inspektori; inspektori su državni službenici sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima; zbog specifičnih uvjeta i načina rada, svi inspeksijski organi u biti primjenjuju ista načela. Većina propisa iz oblasti inspeksijskog nadzora propisuje da se inspeksijski nadzor vrši: preduzimanjem inspeksijskih radnji, nalaganjem upravnih mjera, preduzimanjem preventivnih mjera, preduzimanjem drugih mjera i radnji određenih zakonom i drugim propisom (Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine, 2014).

3. POSTUPCI INSPEKCIJSKOG NADZORA U FEDERACIJI BIH

Inspeksijski organi su prema novim entitetskim zakonima organizovani na funkcionalnom principu. Načelno, organi uprave su obrazovani za obavljanje globalnih istovrsnih funkcija, djelatnosti, ali se ti poslovi razlikuju kako međusobno, tako i u odnosu na druga ovlaštenja koja imaju određeni organi u odnosu na nivo vlasti kojem oni i pripadaju (Muhić, N. 2015). Jedinственog u organiziraju inspeksijskih organa u Federaciji BiH nije dovedena u sistem prema kojem bi svih organi bili na istom principu. Spomenuto da se inspektori sa različitim nivoa vlasti raspoređeni različito: u samostalni organ uprave (Uprave za inspeksijske poslove: Federalna uprava za inspeksijske poslove, Kantonalne uprave za inspeksijske poslove), u sastavu samostalnog organa uprave (Porezna uprava, odnosno porezni inspektori u sastavu Federalnog ministarstva finansija) ili su inspeksijske službe u sastavu nadležnih ministarstava (na primjer: kantonalne inspekcije Hercegovačko-neretvanskog i Srednjobosanskog kantona, zatim federalna upravna inspekcija u sastavu Federalnog ministarstva pravde). Iako rad pretežno se bazira i obuhvata rad inspeksijskih organa u Federaciji BiH, imajući u vidu funkcionalni princip organizacije, bitno je istaći da su i u okviru Evropske unije različito organizirane inspeksijski organi (Zakonom o inspeksijskom nadzoru Slovenije inspektori rade u okviru inspeksijskih nadzora organizovanih za pojedina upravna područja u sastavu ministarstva; tako je na primjer Tržišna inspekcija Republike Slovenije organizirana je u sastavu Ministarstva privrede, turizma i sporta koja posluje samostalno i u skladu sa propisima koji određuju ovlaštenja; Inspektorat rada organiziran je u sastavu Ministarstva za rad, porodicu, socijalna pitanja i jednake mogućnosti. U Republici

Hrvatskoj inspekcija je organizirana prema Zakonu o Državnom inspektoratu prema kojem je uređeno ustrojstvo Državnog inspektorata, upravljanje, uvjeti za obavljanje inspeksijskih poslova iz djelokruga Državnog inspektorata, odnosno organizacija inspeksijskih organa je u sastavu jednog organa, pa tako postoje i različiti sektori (inspektorati): Sektor za nadzor trgovine, usluga i zaštite potrošača, Sektor sanitarne inspekcije, Sektor za nadzor poljoprivrede i fitosanitarni nadzor i dr.)

Odnos federalne inspekcije prema inspekcijama općenito nižeg nivoa regulisan je Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH, odnosno da federalna inspekcija surađuje sa kantonalnom inspekcijom i pruža joj potrebnu stručnu pomoć u svim pitanjima od zajedničkog interesa. Saradnja i stručna pomoć ostvaruje se u vezi sa pitanjima kojima je federalnim zakonom predviđeno da određene poslove inspeksijskog nadzora na provođenju federalnih zakona vrši i kantonalna inspekcija.

4. SVRHA INSPEKCIJSKOG NADZORA

U većini propisa, kako federalnih i onih kantonalnih koji su doneseni, pod pojmom inspeksijski poslovi, podrazumijevaju se sljedeći poslovi:

- Preventivni, koji podrazumijevaju mjere i radnje radi sprečavanja povrede propisa,
- Korektivni, donošenje odgovarajućih upravnih akata, odnosno rješenja o otklanjanju nedostataka, zabrani preduzimanja radnji koje su u suprotnosti sa zakonima i drugim propisima i drugih upravnih mjera i radnji za koje je inspektor ovlašten,
- Represivni, podnošenje prijave, odnosno zahtjeva nadležnom organu za pokretanje odgovarajućeg postupka, ako povreda propisa predstavlja prekršaj ili krivično djelo i izdavanje prekršajnog naloga.

Preventivnim mjerama inspektor prije svega upoznaju se subjekti nadzora sa određenim obavezama iz zakona koji se kontroliše, ali i obavezama iz drugih propisa, a posebno se subjekt nadzora upoznae i sa sankcijama u slučajevima nepridržavanja propisa. Inspektor je ovlašten da subjektu nadzora ukazuje na on eštetne posljedice koji nastaju zbog nepoštivanja zakona. Pored navedenog inspektor ima ovlaštenja da u slučaju teškoća u primjeni određenih propisa o tome upoznae i nadležne organe. Proturječnost samog preventivnog djelovanja ogleda se u tome da je, kao posljedica kvalitetnog obavljanje preventivne funkcije, važnost rada inspekcije manje vidljiv. Naime, što inspeksijski organi kvalitetnije sprovode preventivnu funkciju manji je broj povreda propisa, odnosno i njihov negativni utjecaj na društvo (Rozić, I., Mehmedović, E., 2019). Možemo zaključiti da je cilj preventivne svrhe sprječavanje i prevencija povrede određenih propisa, a koja svrha se sprovodi upravo radi sprječavanja neželjenih posljedica koje predstavljaju odstupanje zakonom propisanim normi.

Korektivni poslovi inspeksijskog organa, kako je i prethodno navedeno, predstavljaju donošenje rješenja kao upravnog akta kojim se nalaže, naređuje ili zabranjuje određeno ponašanje kontrolisanog subjekta nadzora, a ovakve korektivne mjere sadrže mnoga zakonska rješenja kojima se uređuje određena upravna oblast.

Prekršaj jeste prvenstveno nepoštivanje određenog propisa, ali i javnog poretka, kao i određenih društvenih vrijednost koje nemaju adekvatnu zaštitu krivičnim i drugim zakonima (Zakon o prekršajima Federacije BiH, 2014). Odgovornost za prekršaj pretpostavlja izvršenu ili propuštenu protupravnu, skrivljenu radnju koja je propisom mjerodavnog tijela određena kao prekršaj. Zakonodavac je uz osnovno definiciju prekršaja propisano da prekršaj može biti počinjen činjenjem ili nečinjenjem. Nehat od izvršitelja je dovoljan da se izvršitelj smatra odgovornim za prekršaj, osim ako je odredbama o prekršajima propisano da će izvršitelj biti kažnjen za djelo počinjeno isključivo s umišljajem, dok se za pokušaja izvršenja prekršaja ne može kazniti. U zakonodavstvu Republike Hrvatske u pogledu prekršaja prema Prekršajnom zakonu postoje drugačija uređenja usklađena sa aktima Europske unije (Direktiva 2010/64 od 20. oktobra 2010. godine o pravu na tumačenje i prijevod u kaznenom postupku; Direktiva 2012/13/EU od 22. maja od 2012. godine o pravu na informaciju o kaznenom postupku; Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP od 28. novembra 2002. godine o jačanju kaznenog okvira s ciljem sprečavanja olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka), gdje je propisan prekršaj u nužnoj odbrani, krajnjoj nužni, beznačajan prekršaj i dr.

Represivno djelovanje inspeksijskog organa ostvaruje se, prvenstveno, izdavanjem prekršajnih naloga ili pokretanje prekršajnog postupka prema onim subjektima nadzora kod kojih je tokom inspeksijskog nadzora i nakon provedenog postupka utvrđeno postupanje suprotno zakonu ili podzakonskim propisima iz određene kontrolisane uprave oblasti. Bitno je istaći da su da prekršajne sankcije, u konkretnom slučaju prema Zakonu o prekršajima („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 63/14), samo jedno od sredstava koje su na raspolaganju inspektorima. Tako je utvrđena i obaveza prijavljivanja krivičnog djela: Kantonalni inspektor dužan je podnijeti krivičnu prijavu nadležnom tužilaštvu, ako je uočio povredu propisa iz svoje oblasti, a ta povreda sadrži elemente krivičnog djela; Kantonalni inspektor je dužan obavijestiti nadležno tužilaštvo ako je u toku inspeksijskog nadzora uočio povredu propisa koji nisu iz njegove oblasti, a koji sadrže elemente krivičnog djela.

Iz dostupnih podataka o izvještaja o izvršenim inspeksijskim nadzorima (Izvještaj o radu Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona za 2023. godinu, broj: 17/1-04-000423/24; 2. Izvještaj o radu Kantonalne

uprave za inspeksijske poslove Unsko-sanskog kantona za 2019. godinu; 3. Izvještaju o radu Federalne uprave za inspeksijske poslove za 2022. godinu) nedvosmisleno se može zaključiti da je prvenstveni cilj inspeksijskih službi izdavanje prekršajnih naloga kao represivnih mjera, odnosno da inspeksijske službe putem sredstava informisanja iskazuju podatke o broju izdatih prekršajnih naloga, sve većim novčanim iznosima i slično. Upravo je ovo pokazatelj „rada“ inspeksijskih službi, jer je osnovi naglasak ova represivna komponenta. Izvršavanje represivne svrhe, u odnosu na preventivnu, donekle ostvaruje i ukupnu svrhu inspeksijskog nadzora, ali ne u potpunosti. Naime, dok god je represivna svrha važnija od preventivne, to znači da cjelokupan sistem inspeksijskog nadzora nije kvalitetno uređen. U ovakvoj situaciji možemo i pretpostaviti da represivno djelovanje ne djeluje prema svima koji se ne pridržavaju propisa, a zbog neuređenog sistema i nedovoljno definisanog preventivnog djelovanja postoje i ostali subjekti koji se ne pridržavaju propisa. Može se izvesti i zaključak da ovakav „sistem“ djeluje nepravedno, odnosno samo selektivno prema određenim subjektima, a da javnost ostaje i nepoznata o izvršenim određenim nadzorima.

5. NEUSKLADENOST PROPISA

U uslovima složenog ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine, i entiteta Federacije Bosne i Hercegovine, izuzetno je teško, gotovo nemoguće uopće govoriti o ujednačenoj praksi rada inspekcija, ne samo jednog nivoa vlasti (npr. kantonalnih inspekcija ili općinskih inspekcija iste upravne oblasti), nego ne postoji ujednačena praksa rada inspektora iste upravne oblasti u istom organu uprave. U BiH općenito, neovisno o kojem nivou vlasti govorimo, teško da se može govoriti o uspostavljenom, harmoniziranom inspeksijskom sistemu, obzirom da inspeksijski sistem predstavlja kontinuiran razvoj inspeksijske službe, pravilno određivanje prioriteta, planiranje aktivnosti, praćenje, upravljanje, primjenu načela dobrog upravljanja. U vezi sa tim možemo i govoriti da se iz godine u godinu inspektorima povećava „norma“ za vršenje inspeksijskih nadzora, iako je broj kontrolisanih subjekata nadzora sve manji, ali i čime se dovodi u pitanje i efikasnost takvih nadzora u odnosu na kvalitet – kvantitet. Ključni instrument vladavine prava, uz Ustav BiH, Ustave entiteta, Brčko distrikta, te Ustave kantona, jeste zakonodavstvo, a prije svega to su oni zakoni čija je praktična primjena u specifičnim situacijama podrobnije određena tzv. sekundarnim zakonodavstvom, odnosno podzakonskim aktima kao što su uredbe, pravilnici, uputstva i dr. Značajan broj propisa Bosne i Hercegovine koje regulišu odredbe za inspeksijski nadzor, upotrebljavaju različite termine kao što su: „nadležne inspekcije entiteta“, „inspeksijski i drugi organi u skladu sa zakonom“, „inspekcije u entitetima“, „inspeksijska i druga tijela koja su posebnim propisima ovlaštena za obavljanje inspeksijskog nadzora“ itd...pri čemu ostaje da inspeksijski organi, kada je riječ o Federaciji BiH (federalni i kantonalni) sami tumače značenje ovakvih termina (Npr. primjer: Zakon zaštititi potrošača - inspeksijski i drugi organi u skladu sa zakonom; Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH - Inspeksijska i druga tijela uprave Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH koja su posebnim zakonima i drugim propisima ovlaštena za obavljanje inspeksijskih i drugih poslova). Neusklađenost BiH i federalnih propisa i ste upravne oblasti za rezultatima stanje u kojem su inspektori (federalni/kantonalni) nerijetko u dilemi u pogledu ne samo vrste nadležne inspekcije nego i nivoa inspekcije koja je nadležna da obavlja inspeksijski nadzor u konkretnom BiH propisu, nego i primjenu kojeg nivoa propisa inspektor treba kontrolisati kod poslovnih subjekata, odnosno kako nadzirati propis čija je primjena onemogućena, jer, recimo, provedbeni akti u BiH propisu čak i nakon nekoliko godina po stupanju na snagu propisa nisu donešeni (Ružić D., Delić, A., 2023).

Nadalje, pojedine upravne oblasti nemaju materijalne propise, neujednačenost u propisima može dati veliko disreciono pravo inspektorima kod odlučivanja koje mjere poduzeti, odnosno, koju novčan ukaznu utvrditi u prekršajnom nalogu, po kojem propisu, što rezultira različitim praksom. BiH propisi rijetko sadrže odredbu koja jasno precizira drugostepeni organ za rješavanje po žalbi na rješenja inspektora kada vrši nadzor nad provedbom tog propisa, a nadzor vrše inspeksijski organi nižih nivoa vlasti (U praksi to izgleda ovako: Federalni inspektor → za nadzor nad federalnim/ili BiH propisom → Žalba se upućuje nadležnom federalnom ministarstvu iz konkretne upravne oblasti; Kantonalni inspektor → za nadzor nad federalnim/ili BiH propisom → Žalba se upućuje Direktoratu Federalne uprave za inspeksijske poslove). Federalna uprava za inspeksijske poslove je za manjkavosti propisa godinama ukazivala kada su u pitanju propisi iz oblasti mjeriteljstva, veterinarstva (definicija „službeni veterinar“), Zakona o vodama i dr. Pored navedenog, postoje i različito regulisane odredbe u materijalnim propisima u odnosu na odredbe Zakona o inspekcijama, kao „*lex specialis*“ propisu. Tako je na primjer Zakon o zaštiti okoliša F BiH u članu 138. propisano da zapisnik o izvršenom inspeksijskom nadzoru za pogone i postrojenja za koja se izdaje okolinska dozvola mora biti dostupan operateru pogona i postrojenja nad kojim je izvršen inspeksijski nadzor i dostavlja se nadležnom ministarstvu koje je izdalo okolinsku dozvolu; te da zapisnik mora biti dostupan javnosti, putem internet stranice nadležnog inspektorata u roku od osam dana od dana izvršenog inspeksijskog nadzora. Odredbe Zakona o inspekcijama (federalni/kantonalni) na drugačiji način regulišu pitanje pristupa zapisniku. Kada se zainteresovana osoba javi sa zahtjevom za dobijanje zapisnika (fizička, pravna lica, advokati, mediji i sl.) na

osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ovlaštena osoba za informisanje provodi postupak utvrđivanja javnog interesa, i dostavlja zapisnik uz poštovanje Zakona o zaštiti ličnih podataka. Sve prethodno navedeno, a imajući u vidu činjenicu da bi se više pažnje trebalo posvetiti izradi strateške procjene rizika za pojedine upravne oblasti čime bi se jasno označili oni subjekti koji predstavljaju višestruke povratnike u činjenju prekršaja, to bi do definitivno doprinijelo boljoj koordinaciji svih učesnika u provođenju nadzora. U vezi sa neusklađenosti propisa neophodno je spomenuti i propis koji se odnose na sigurnost hrane. Ovdje se prije svega misli na Zakon o sanitarnoj inspekciji (“Sl. list SR BiH”, broj: 23/77, 16/82, 13/83 i 15/90), kao *lex specialis* propis sanitarne inspekcije, koji je još uvijek na snazi, a preuzet je posebnom Uredbom sa zakonskom snagom (“Sl. list R BiH”, broj: 2/92 i 13/94). U odnosu na ovaj propis koji je preuzet, a koji se primjenjuje u Federaciji BiH, Zapadno-hercegovački kanton donio je kantonalni propis - Zakon o sanitarnoj inspekciji („Narodne novine ŽZH“, broj: 9/06) prema kojem je propisano da o žalbi županijskog sanitarnog inspektora rješava federalni sanitarni inspektor, a koji radno mjesto federalnog sanitarnog inspektora uopće nije niti utvrđeno Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalne uprave za inspeksijske poslove.

6. ZAKLJUČAK I PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE STANJA

Savremena inspekcija kakvu poznaje Evropska unija ima sve više analitičku funkciju uz procjene rizika, kako bi se učinkovitije upravljalo javnim rizicima, odnosno preventivno djelovalo, a samim time na koncu i osiguralo poštivanje zakona, bez obzira na kojem su principu organizirane inspeksijske službe.

Organizacija inspeksijskih službi u Federaciji BiH organizirana prema trenutnom stanju, a gdje u dva kantona nisu niti formirane samostalne organi uprave, i na način da propisi o inspeksijskom nadzoru se međusobno razlikuju, dovodi u pitanje efikasnost rada na ovakav način, u odnosu na različita postupanja, stavove i organizaciju. Inspeksijski organi moraju biti otvoreni prema javnosti sa posebnim akcentom na dostupnost podataka i u službi građana. Za veći broj inspeksijskih organa u Federaciji BiH uopće nisu dostupni podaci na službenim web stranicama.

U cilju djelotvornijeg rješavanja problema inspeksijskih organa u Federaciji BiH predlažu se sljedeće mjere:

- Uspostaviti jedinstveni pravni okvir prema procjenama rizika prema kojem bi se provodio inspeksijski nadzor, a posebno iz razloga kako bi se izbjegli postupci preklapanja i nedefinisanosti postupaka u pogledu nadležnosti,
- Unaprijediti efikasnosti i ekonomičnosti postupanja inspeksijskih organa uspostavljanjem digitalne razmjena podataka i dokumenata sa drugim organima javne uprave, građanima i privrednim subjektima što će zasigurno doprinijeti pravnoj sigurnosti, razvoju poslovnog ambijenta, unapređenju pružanja usluga građanima,
- Pokrenuti postupke kod nadležnih organa donošenje propisa prema kojim bi status inspektora bio jednak sa istim obavezama i pravima,
- Dostupnost svih podataka javnosti.

LITERATURA

- Dedić, S. (2001). Upravno pravo Bosne i Hercegovine, Bihać - Sarajevo, Pravni fakultet u Bihaću, Magistrat, Direktiva 2010/64 od 20. oktobra 2010. godine o pravu na tumačenje i prijevod u kaznenom postupku
- Direktiva 2012/13/EU od 22. maja od 2012. godine o pravu na informaciju o kaznenom postupku; Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP od 28. novembra 2002. godine o jačanju kaznenog okvira s ciljem sprečavanja olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka
- Džinić J., & Lopižić I. (2022). Novo uređenje upravnog i inspeksijskog nadzora u hrvatskoj državnoj upravi, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 2022, str. 173-193
- Edukacija voditelja upravnih postupaka i inspektora u Bosni i Hercegovini, Projekt Evropske komisije EU, broj: 2013/328-128, Materijali sa provedene obuke sa modelima obrazaca za praktičnu primjenu, Sarajevo - Banja Luka, 2016.
- Izvjestaj o radu Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona za 2023. godinu, broj: 17/1-04-000423/24, preuzeto sa: <https://www.kuipk.ba/index.php/dokumenti/izvjestaji/file/55-izvjestaj-o-radu-kuipk-tz-2023-godinu.html>
- Izvjestaju o radu Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Unsko-sanskog kantona za 2019. godinu, Preuzeto sa: <https://vladausk.ba/v4/novost/rezime-rezultata-kantonalne-uprave-za-inspeksijske-poslove-za-2019-godinu/2098>
- Izvjestaj o radu Federalne uprave za inspeksijske poslove za 2022. godinu, Preuzeto sa: https://fuzip.gov.ba/wp-content/uploads/2023/01/Godisnji_izvjestaj_o_radu_2022.pdf

- Lilić, S., & Toskić, K. (2021). Inspeksijski nadzor i kolektivna zaštita potrošača u upravnom postupku: Studija primjera na slučaju Supernova, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Zaštita kolektivnih interesa potrošača
- Muhić, N. (2015). Priručnik o praktičnom provođenju inspeksijskog nadzora u Federaciji Bosne i Hercegovine, Sarajevo
- Pravni leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007.
- Prekršajni zakon (pročišćeni tekst zakona): Narodne novine R Hrvatske, broj: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22
- Rozić, I., & Mehmedović, E. (2019). Specifičnosti vršenja inspeksijskih funkcija u oblasti rada, radnih odnosa i sigurnosti na radu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 40, br. 2, 847-867
- Ružić, D., & Delić, A. (2023). Harmonizacija postupanja i praksi inspeksijskog nadzora u F BiH, Agencija za državnu službu F BiH
- Staničić, Frane, Uloga inspeksijskog nadzora u osiguravanju provedbe propisa, Izvorni znanstveni rad / UDK 351.83 (497.5), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019.
- Zakonu o Državnom inspektoratu („Narodne novine Republike Hrvatske“, broj: 115/18)
- Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 31/05)
- Zakon o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Sl. novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj: 9/2009)
- Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 73/2014 i 19/2017 - odluka US)
- Zakon o inspekcijama Unsko-sanskog kantona („Sl. glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 3/2021)
- Zakon o inspekcijama Kantona Sarajevo („Sl. novine Kantona Sarajevo“, broj: 2/2017 i 37/2021)
- Zakon o inspekcijama Zeničko-dobojskog kantona („Sl. novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/2011, 15/2021 i 18/2024)
- Zakonom o inspeksijskom nadzoru (“Službeni list Republike Slovenije”, broj: 43/07 – službeni prečišćeni tekst i 40/14)
- Zakon o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/2014)
- Zakon o sanitarnoj inspekciji („Narodne novine ŽZH“, broj: 9/06)
- Zakon o zaštiti okoliša F BiH („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 15/2021)